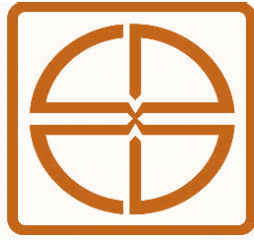

وزارت بهداشت و درمان آموزش پزشکی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان سمنان

مرکز آموزشی درمانی کوثر

طرح دوره بالینی کارآموزی روانپزشکی

محتوای آموزشی :

بر اساس کوریکولوم مصوب وزارت بهداشت درمان آموزش پزشکی

تهیه کننده : دکتر نیلوفر صفایی

گروه روانپزشکی بیمارستان کوثر

با همکاری

دفتر توسعه آموزش بالینی دانشکده پزشکی

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی سمنان

دانشکده پزشکی
گروه آموزشی روانپزشکی

عنوان برنامه : گرج دوره کارآموزی بالینی بخش روانپزشکی

طول دوره : یک ماه

محل برگزاری : مرکز آموزشی درمانی کوثر سمnan

(بخش روانپزشکی- اورژانس- درمانگاه)

فهرست مطالب :

- مقدمه

- معرفی و ساختار کلی دوره

- اهداف آموزشی:

- هدف کلی

- اهداف اختصاصی در سه حیطه دانش - نگرش - عملکرد (مهارت)

- جدول تعیین میزان یادگیری نحوه اداره (management) موارد مهم و شایع بیماریهای روانپزشکی (عناوین دانستنی)

- جدول تعیین میزان کسب مهارتهای عملی در Procedure های بخش روانپزشکی

(عناوین توانستنی)

- وظایف حرفه ای و اخلاقی کارورزان
- شرح وظایف و تمرینات طول دوره کارورزان پزشکی
- جدول فعالیتهای آموزشی بخش در هر هفته
- روش تدریس (روشهای عمده آموزش کارآموزان در بخش روانپزشکی)
- سنجش و ارزیابی دانشجو
- منابع و کتب علمی

مقدمه :

بنام او که جان را فکرت آموخت

امروزه با کمک فن آوری های نوین و مبتنی بر دانش آموزش پزشکی در جهان دچار تحولات زیادی شده است . برنامه های تحول و نو آوری در آموزش های علوم پزشکی در جهت همگام شدن با پیشرفت های جهانی در زمینه آموزش پزشکی و نیز پاسخگویی به نیازهای جامعه است . در این راستا تهیه طرح درس توسط اعضای هیئت علمی که یک ضرورت غیر قابل انکار است ، لذا گروه روانپزشکی دانشکده پزشکی سمنان جهت ارتقاء کیفی آموزش و شفاف سازی فرایند یادگیری با همکاری و پشتیبانی دفتر توسعه آموزش بالینی(EDO) دانشکده پزشکی اقدام به تدوین و تهیه طرح درس نموده است .

مجموعه حاضر در اثر تلاش های گسترده و جلسات متعدد اعضای محترم هیئت علمی گروه روانپزشکی با کارشناس ارشد آموزش پزشکی دفتر توسعه آموزش بالینی (EDO) به انجام رسیده است این مجموعه مشتمل بر اهداف اختصاصی دوره در سه حیطه نگرش – دانش و عملکرد (مهارت) و جداول میزان کسب یادگیری و مهارت و فعالیتهای آموزشی و تمرینات طول دوره و شیوه ارزشیابی و سنجش دانشجویان میباشد . همچنین رئوس مطالب دوره بالینی کارورزی با تعیین محتوی(عناوین دانستنی و توانستنی) مشخص شده است .

انتظار می رود اساتید گرانقدر با توجه به تلاش و زحمات زیادی که در تهیه این طرح درس کشیده اند با هدایت برنامه های آموزشی خود بر اساس طرح درس تدوین شده امکان فراگیری محتوی برنامه را برای دانشجویان فراهم سازند .

در پایان از کلیه اعضای محترم هیئت علمی گروه روانپزشکی به ویژه سرکار خانم دکتر نیلوفر صفایی که مجدداً در تدوین و تهیه مجموعه حاضر با همدلی و همفکری سعی وافز داشتند، تشکر و قدردانی می نمایم . /

دکتر بهناز بهنام

❖ معرفی رشته روانپزشکی

روانپزشکی رشته ای از علوم پزشکی است که به سبب شناسی ، علامت شناسی ، تشخیص ، طبقه بندی، پیش آگهی ،پیشگیری ، درمان و بازتوانی جامع اختلالات و مشکلات حاد و مزمن روانپزشکی در تمام سنین که علایم عمده آن اختلال در رفتار ، احساس و تفکر انسان است، می پردازد.

❖ اساتید گروه روانپزشکی

مدیر گروه روانپزشکی و رییس بخش	خانم دکتر بهناز بهنام
عضو هیات علمی گروه روانپزشکی	خانم دکتر نیلوفر صفایی
متخصص روانپزشکی	خانم دکتر صباحت لواف
متخصص روانپزشکی	خانم دکتر یاسمن زاهدی

❖ ساختار کلی دوره

- 1- روانپزشکی
- 2- تعریف دوره : برنامه آموزش ضروری مقطع کارآموزی بخش روانپزشکی جهت دانشجویان پزشکی
- 3- طول دوره : یک ماه
- 4- ساعات آموزش در طول دوره : حداقل زمان حضور دانشجویان در بخش های بالینی از ساعت 8 صبح لغایت 13:30 ظهر و 5روز در هفته از شنبه تا چهارشنبه می باشد.
- 5- هدف کلی دوره : کسب دانش ، نگرش و مهارت لازم در زمینه بیماری های روانپزشکی و بهداشت روان ، هم چنین تشخیص و درمان بیماریهای روانپزشکی
- 6- اهداف اختصاصی: پیامد مورد انتظار از برنامه آموزشی کارآموزان در سه حیطه الف:شناختی(دانش) ب:عملکرد (مهارت) ج: نگرش

الف - در حیطه دانش :

- دانش نظری مصاحبه با بیمار ، ارزیابی خطر ، اصول تشخیص افتراقی و برنامه درمانی را دارا باشد.
- بیماری های عمده روانپزشکی طبق طبقه بندی های رایج DSM و جدول محتواها اعم از علت شناسی ، همه گیر شناسی ، تشخیص سیر ،پیش آگهی و درمان را بداند و تشخیص دهد .
- اورژانس های روانپزشکی و نحوه مراقبت های اولیه و اصول درمان را بداند .
- تاثیر متقابل عوامل زیست شناختی ، روانشناختی و اجتماعی (biopsychosocial) را بر بیماری ها بداند و تشخیص دهد .
- بیماری های رایج روانپزشکی در کشور و شیوع آن ها را بدانند.
- برنامه های بهداشت روان ایران و نحوه ارائه آنها را بدانند.
- مورد ارجاع و مشاوره را در حیطه بیماریهای روانپزشکی بدانند.
- داروهای رایج روانپزشکی و اثرات درمانی آنها ، عوارض جانبی آنها و تداخلات شایع داروهای روانپزشکی را بدانند و تشخیص دهد.

جدول تعیین میزان یادگیری نحوه اداره موارد مهم و شایع بیماریهای روانپزشکی (عناوین دانستنی)

دیف	عنوان و محتوای آموزشی (جهت کارآموزان پزشکی)
1	بتواند کلیات روانپزشکی و بهداشت روان و طبقه بندی رایج در روانپزشکی را تعریف و لیست کند.

2	قادر باشد یک مصاحبه ساختار یافته با استفاده از تکنیک های مناسب مصاحبه را انجام دهد.
3	بتواند رشد روانی و چرخه طبیعی زندگی را بشناسد و تعریف کند.
4	توانایی تشخیص مسائل روانپزشکی در بیماریهای جسمی را کسب نماید.
5	توانایی تشخیص مشکلات جسمی در بیماریهای روانی را کسب نماید.
6	بتواند انواع اختلالات شخصیتی را شناسایی و تشخیص دهد.
7	بتواند انواع و علائم اختلالات خلقی شامل (اختلال افسردگی عمده ؛ اختلال افسرده خویی ، اختلال خلقی دو قطبی ، سوگ و فقدان ، اختلال تطابق ، اختلال پیش قاعدگی ، اختلال افسردگی و پسکوز پس از زایمان را بیان کند و سبب شناسی ، تشخیص افتراقی ، پیش آگهی و تدابیر درمان دارویی و غیر دارویی هر یک را بداند .
8	بتواند اختلال اضطرابی و انواع آن شامل (اختلال اضطرابی منتشر ، اختلال هراس ، اختلال ترس ، اختلال استرس پس از سانحه) را تعریف کند و علائم ، سبب شناسی ، تشخیص افتراقی ، پیش آگهی و تدابیر درمانی دارویی و غیر دارویی هر یک را فهرست نماید .
9	بتواند اختلال وسواسی جبری و اختلالات مرتبط (اختلال کندن مو ، اختلال بدریخت انگاری ، اختلال ذخیره سازی و اختلال خراش پوست) را تعریف کند و علائم ، سبب شناسی ، تشخیص افتراقی ، پیش آگهی و تدابیر درمانی دارویی و غیر دارویی هر یک را فهرست نماید .
10	بتواند اختلالات اسکیزوفرنی و سایر اختلالات پسیکوتیک را تعریف کند و علائم ، سبب شناسی ، تشخیص افتراقی ، پیش آگهی و تدابیر درمان دارویی و غیر دارویی هر یک را فهرست نماید .
11	توانایی شناسایی اختلالات مرتبط با مواد شایع مورد سوء مصرف ، علائم سوء مصرف ، اعتیاد و ترک را داشته باشد و در مورد پیشگیری ، درمانهای دارویی ، غیر دارویی و اجتماعی توانایی لازم را کسب نمایند .
12	بتواند انواع و علائم اختلالات سوماتوفورم شامل (اختلال جسمانی سازی ، اختلال تبدیلی ، اختلال بد شکلی بدن ، اختلال خود بیمار انگاری) را تعریف و توصیف کند و سبب شناسی ، تشخیص افتراقی ، پیش آگهی ، تدابیر درمان دارویی و غیر دارویی هر یک را فهرست نماید .
13	بتواند اختلالات شناختی شامل دمانس و دلیریوم را شناسایی و درمانهای دارویی و غیر دارویی آن ها را بداند .
14	قادر باشد اورژانس های روانپزشکی شامل خودکشی و دگر کشی ، پرخاشگری را بشناسد و نحوه ارزیابی خطر و مدیریت آنها را بشناسد.

ب - حیطه مهارت :

- مهارت گوش دادن موثر و ارتباط مناسب با بیمار در گروههای سنی مختلف
- مهارت دریافت پیام های کلامی و غیر کلامی بیمار
- توانایی همدلی و ارتباط بدون قضاوت با بیمار
- توانایی اخذ شرح حال دقیق ، طرح تشخیص های افتراقی و نقشه درمانی
- توانایی استفاده از روش های مدیریت بیمارانی که با پرخاشگری و رفتارهای خطرناک به اورژانس مراجعه می کنند و یا در بخش ها دچار پرخاشگری و رفتارهای آسیب رسان می شوند .
- شناخت گروههای مختلف داروهای روانپزشکی و توانایی تجویز آنها
- شناخت عوارض داروهای روانپزشکی و توانایی مدیریت آنها
- توانایی ارتباط مناسب با خانواده بیمار و دادن آموزش خانواده در خصوص بیماری های روانپزشکی
- توانایی ارتباط مناسب با بیمار و آموزش به او در مورد بیماری روانپزشکی

جدول تعیین میزان کسب مهارت‌های عملی در Procedure های بخش روانپزشکی (عناوین توانستنی)

دیف	عنوان و محتوای آموزشی مهارت‌های عملی (جهت کارورزان پزشکی)
1	اخذ شرح حال دقیق ،طرح تشخیص های افتراقی و درمانی
2	معاینه بالینی بیماران روانپزشکی
3	انجام مصاحبه بالینی
4	مدیریت و کنترل موارد اورژانسی و بیماران با پرخاشگری و رفتارهای خطرناک
5	برقراری ارتباط مناسب با بیمار و خانواده وسایر همراهان و دادن اطلاعات لازم در مورد بیماری
6	توانایی مهارت ارتباطی مناسب و موثر(مهارت گوش دادن فعال ، همدلی و ...)

ج - حیطه نگرش :

- به کرامت بیماران بعنوان یک انسان ارزشمند اهمیت بدهد به بیماریهای روانی همانند سایر بیماریهای طبی توجه کند
- دیدگاه زیستی روانشناختی اجتماعی معنوی نسبت به بیماریها پیدا کند .
- نگرش و توان لازم نسبت به همدلی با بیمار، رازداری و حفظ اسرار بیماران پیدا کند .
- نگرش مناسب نسبت به بیماریهای روانپزشکی، علل، علائم، درمان و پیشاگهی آنها کسب کند و در زمینه انگ زدایی در جامعه بکشد.
- نگرش مناسب نسبت به داروهای روانپزشکی کسب کند و در جهت اصلاح باورهای اشتباه جامعه در این زمینه بکوشد.
- ضمن برقراری ارتباط انسانی و حرفه ای با بیماران روانپزشکی و خانواده آنها، به بهبود کیفیت زندگی آنان کمک کند.

❖ وظایف حرفه ای و اخلاقی کارآموزان

- در برنامه های آموزشی حضور منظم داشته باشند.
- با بیمار و همراهان او ارتباط مناسب بر اساس موازین حرفه ای برقرار کنند.
- در محیط آموزشی و درمانی از پوشش مناسب و کارت شناسایی بر اساس قوانین مرکز آموزشی و درمانی استفاده کنند.
- ضمن رعایت احترام به اساتید ، دستیاران ، همکاران ، پرسنل و مسئولین مرکز، با آنان در زمینه پیشبرد اهداف آموزشی و درمانی تعامل مناسب داشته باشند.
- ضمن آشنایی با ارزش ثبت مستندات در پرونده بیماران، قوانین مربوط به ثبت مستندات پزشکی در پرونده های بیمارستانی و درمانگاهی را رعایت کنند.
- تکالیف و وظایف محوله از طرف اساتید و برنامه های آموزشی و درمانی موجود در مرکز را با دقت و در زمان مقرر انجام دهند.
- در کشیک ها براساس تعداد کارآموزان و نیاز بیمارستان و صلاحدید مدیر گروه حضور فعال داشته باشند.

❖ شرح وظایف و تمرینات کارآموزان پزشکی

- 1- دانشجویان در اولین هفته دوره آموزشی در کلاس توجیهی که توسط اساتید گروه تشکیل می شود شرکت می کنند . آنها در این جلسه با برنامه های آموزشی و مقررات بخش آشنا و اهداف آموزشی برای آنان تبیین و در گروه های مختلف تقسیم می گردند.
- 2- همه دانشجویان در روزهای شنبه، یکشنبه، سه شنبه و چهارشنبه از ساعت 9 تا 10 در کلاس آموزشی بر اساس برنامه تنظیم شده شرکت میکنند. با توجه به اینکه کلاس به صورت تعاملی برگزار میگردد، لازم است دانشجویان ضمن آشنایی با موضوع کلاس، پیش از برگزاری کلاس در مورد آن مطالعه کنند.
- 3- همه دانشجویان در روزهای شنبه تا چهارشنبه از ساعت 10 تا 11 در راند آموزشی بر اساس گروههای تقسیم شده در ابتدای دوره شرکت می کنند. در راند آموزشی بیماران بستری در بخش توسط دانشجویی مربوطه معرفی شده و در مورد علامت شناسی، تشخیص افتراقی و روشهای درمانی بحث می شود. بنابراین لازم است شرح حال و نت های روزانه بیماران قبل از شروع راند آموزشی در پرونده بیمار ثبت شده و برای معرفی آماده باشد و هر دانشجو در مورد تشخیص و درمان بیمار خودش مطالب آموزشی لازم را آماده کند.
- 4- همه دانشجویان در روز دوشنبه در برنامه آموزشی گزارش صبحگاهی و بیمارنما که با نظارت یکی از اساتید بخش برگزار میگردد شرکت می کنند. در این جلسه نحوه ارتباط با بیمار، اخذ شرح حال، تشخیص افتراقی و نقشه درمانی بیماران در قالب بیمار نما تمرین و تکرار می شود.
- 5- همه دانشجویان بر اساس برنامه در روزهای شنبه، یکشنبه، سه شنبه و چهارشنبه از ساعت 11 تا 13:30 در درمانگاه آموزشی به همراه اساتید حاضر میشوند. لازم است دانشجویان ضمن آشنایی با اصول اخذ شرح حال و ثبت پرونده های درمانگاهی، از بیماران مصاحبه انجام داده و موارد را به استاد و سایر همکاران معرفی نمایند. در درمانگاه در مورد نقشه درمانی بیمار و نحوه پی گیری بیماران سرپایی نیز بحث خواهد شد.
- 6- دانشجویان موظف هستند هر روز از ساعت 8 تا 9 ضمن حضور در بخش، بیماران خود را ویزیت کرده و نت های روزانه را طبق فرمت استاندارد، در پرونده بیمار ثبت نمایند و موارد نیازمند پیگیری در روند درمان بیمار را انجام دهند.
- 7- کارآموزان موظف هستند با بیماران بستری در بخش مصاحبه و شرح حال بیمار را در پرونده ثبت نمایند.
- 8- کارآموزان موظف هستند فعالیتهای خود را در لوگ بوک ثبت و در طول دوره آموزشی به اساتید ارائه دهند.

جدول فعالیتهای آموزشی بخش در طول هفته

ساعت	شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه شنبه	چهارشنبه
8-9	ویزیت بیماران بستری و تکمیل پرونده	ویزیت بیماران بستری و تکمیل پرونده	ویزیت بیماران بستری و تکمیل پرونده	ویزیت بیماران بستری و تکمیل پرونده	ویزیت بیماران بستری و تکمیل پرونده
9-10	کلاس آموزشی	کلاس آموزشی	گزارش صبحگاهی	کلاس آموزشی	کلاس آموزشی
10-11	راند آموزشی	راند آموزشی	راند آموزشی	راند آموزشی	راند آموزشی
11-13:30	درمانگاه آموزشی	درمانگاه آموزشی	بیمارنما	درمانگاه آموزشی	درمانگاه آموزشی

از ساعت 10-11 کارآموزان بر اساس تقسیم بندی و برنامه استاد در راند حاضر می شوند .
هر کارورز 2 بار در طول ماه در اتاق الکتروشوک درمانی حاضر می شوند .

❖ مقررات حضور و غیاب

- 1- غیبت : عدم حضور کارآموزان در ساعات آموزشی بدون کسب اجازه و اطلاع قبلی غیبت محسوب می گردد.
  - 2- مرخصی : کسب اجازه بصورت کتبی از مدیر گروه و با هماهنگی مسئول آموزش کارورزی مرخصی محسوب می شود .
- به ازای هر یک روز غیبت ، یک نمره از نمره کارورزی کسر می گردد.
  - غیبت بیش از 10 درصد ساعات موظف بخش منجر به تجدید دوره خواهد شد.
  - در دوره یک ماهه روانپزشکی کارآموزان مجاز به استفاده از مرخصی نمی باشند.(به جز موارد بیماری که توسط یکی از اساتید هیات علمی مرخصی صادر شده باشد).
  - عدم حضور در بخش به دلیل مرخصی بر اساس نظر مدیر گروه می تواند منجر به تجدید بخش از یک هفته تا یک ماه شود.

❖ روشهای عمده آموزش کارآموزان در بخش روانپزشکی :

- آموزش در بالین بیماران بستری در بخش در حضور اساتید و کارورزان
- آموزش در جلسات بیمارنما
- آموزش در کلاس های روزانه
- آموزش در راند عمومی اساتید
- خود یادگیری (اخذ شرح حال ، معاینه و مطالعه شخصی)
- آموزش در درمانگاه آموزشی زیر نظر اساتید .

❖ سنجش و ارزیابی دانشجویان

- ارزیابی کتبی در انتهای ماه توسط اساتید (10 نمره)
- ارزیابی توسط استاد که بر اساس فعالیت کارآموز در طول ماه تعیین می گردد. (8 نمره)
- حضور منظم در برنامه های آموزشی و درمانی (2 نمره)

❖ منابع امتحانی

درسنامه روانپزشکی بالینی و علوم رفتاری